

Trauma-tools uit het Project Trauma van Geweld hoort nergens thuis

Wat kun je ermee?

Aanleiding

Trauma door huiselijk geweld en kindermishandeling is een thema dat breed leeft. Het besef groeit dat trauma onderliggende problematiek vormt die herstel en perspectief verhindert en intergenerationele overdracht versterkt. Trauma komt veel voor en heeft grote impact op kinderen en volwassenen die geweld meemaken. In het recente onderzoek *Kwestie van een lange adem* van het Verwey-Jonker instituut werd dit weer benadrukt.

Eind 2019 is het Project Trauma gestart door Geweld hoort nergens thuis (GHNT) met Dr. Channa Al en Drs. Varisha Goerdial (BMC) als landelijke projectleiding tot de zomer van 2021. Een belangrijk doel was het versterken van traumasensitief werken met geprioriteerde doelgroepen (waar veel sprake is van trauma): Veilig Thuis, de Raad voor de Kinderbescherming, de Gecertificeerde Instellingen, Centra Huiselijk Geweld en Kindermishandeling, de MDA++-aanpak en de Vrouwenopvang. Verder zijn binnen het project meerdere tools ontwikkeld die door een brede groep professionals gebruikt kunnen worden.

De vier tools op een rijtje

1. Tool Inbedden traumasensitiviteit

Deze tool helpt gemeenten en andere regievoerders om in kaart te brengen waar je staat als het gaat om traumasensitiviteit en om traumasensitiviteit structureel in te bedden. Verschillende aspecten van traumasensitiviteit worden uitgesplitst, geordend naar trauma-bewustzijn, traumascreening en trauma-aanpak. Daarnaast staat het gewenste niveau beschreven per aspect en worden hulpmiddelen genoemd die erbij kunnen helpen om dit niveau te bereiken. De tool kan eveneens als checklist en voortgangstool gebruikt worden. Onderaan staat een indeling van professionals ten aanzien van de rol die zij kunnen hebben bij het signaleren en aanpakken van trauma en welke kennis over trauma per groep van belang is. Inmiddels zijn de praktijkondersteuners van huisartsen van groep 1 naar groep 2 verplaatst.

2. Tool Traumasensitief werken binnen de visie *Gefaseerd samenwerken aan veiligheid*

Deze tool koppelt trauma aan de visie *Gefaseerd samenwerken aan veiligheid* (eerder: gefaseerde ketenzorg). Deze visie is breed omarmd door partijen die werken met de doelgroep die huiselijk geweld en kindermishandeling meemaakt. Voor elke focus van de drie fasen uit de visie, 1. veiligheid, 2. risico-gestuurde zorg en 3. herstel, zijn de volgende dingen uitgewerkt: hoe trauma een rol kan spelen, behulpzame vragen voor casusoverleg, hoe trauma aandacht kan krijgen, wat kan bijdragen in een trauma-aanpak, wie een bijdrage kan leveren (met voorbeelden) en met welk beoogd resultaat. De tool is in afstemming met de visieontwikkelaars tot stand gekomen.

3. Tool Trauma-bewustzijn en trauma-aanpak

Deze tool richt zich op elke professional die met kinderen en volwassenen werkt. Beknopt wordt behandeld wat trauma is en wat het betekent in de relatie tot huiselijk geweld en kindermishandeling. De tool biedt informatie over hoe trauma zich uit op verschillende leeftijden en over gevolgen van trauma. Ook vind je handvatten voor wat je als professional kunt bijdragen aan een trauma-aanpak. In de tool staan aanknopingspunten voor verdieping. In een papieren/tekstuele tool is moeilijk de diepgang aan te brengen die dit thema verdient. Audiovisuele producten en verhalen van ervaringsdeskundigen zijn tevens een waardevolle aanvulling om de impact van geweld en trauma op een ander niveau te begrijpen.

4. Tool Overzicht traumascreening

Deze tool biedt een brede groep professionals, elke professional die met kinderen en volwassenen werkt, handvatten om trauma beter te signaleren. Traumascreening kan niet losgezien worden van trauma-bewustzijn aan de voorkant en een goed vervolg op de screening aan de achterkant. Daarom wordt in deze tool een overzicht van screeningsinstrumenten voorafgegaan door aandacht voor de rol van

verschillende professionals en door afwegingen bij traumascreening. De tool biedt eveneens een ordening bij de focus van screening. Ook zijn er laagdrempelige vragen in opgenomen die in gesprekken bruikbaar zijn. Tot slot is aandacht voor een trauma-aanpak. Voor behandelopties: zie relevante richtlijnen.

N.B. 1. Voor jeugdhulp- en jeugdbeschermingsprofessionals verschijnt in 2021 de richtlijn Signaleren van trauma. Voor de richtlijn(en): zie <https://richtlijnenjeugdhulp.nl/>

N.B. 2. Voor GGZ professionals verschijnt in 2021 de nieuwe Zorgstandaard Trauma. Zie <https://www.ggzstandaarden.nl/zorgstandaarden/psychotrauma-en-stressorgerelateerde-stoornissen/introductie>

N.B. 3. Voor specialisatie en matching met hulp is er een expertiseplatform: <https://www.drakentemmers.nl/>
→ Er is aansluiting geweest tussen het Project Trauma en deze ontwikkelingen, zodat ze elkaar versterken.

Met je collega's in gesprek over trauma en de tools – behulpzame vragen

Het is onmogelijk om tools te ontwikkelen die voor elke professional in elke context helemaal aansluiten. Het zou dan ook goed kunnen dat sommige onderdelen voor jou en je collega's heel bruikbaar zijn en andere minder. Ga vooral in gesprek over wat in de tools staat. Ook als je niet precies zo wil of kan werken zoals de tool beschrijft, heeft het gesprek met collega's over hoe jullie traumasensitief werken versterken in je eigen context meerwaarde. De volgende vragen kunnen behulpzaam zijn:

- Wat uit deze tool kunnen wij in ons werk toepassen en op welke punten in ons werkproces?
- Als we deze (actuele) casus traumasensitief bekijken, wat kunnen we dan anders doen?
- Hoe zorgen we ervoor dat we meer door een 'traumabril' kijken?
- Wat hebben we nodig aan deskundigheidsbevordering om voldoende traumasensitief te zijn?
- Wat is onze bijdrage aan traumascreening? Wat past goed of juist niet echt bij onze rol?
- Wat kunnen we vanuit onze rol en deskundigheid bijdragen aan een trauma-aanpak?
- Welke samenwerkingspartners hebben we nodig om een integrale trauma-aanpak te bieden? Hoe waarborgen we aansluiting tussen jeugd- en volwassenen partners en voorveld en specialisten?
- Wat valt op in de tools en wat roept vragen bij je op? Wat zou je anders doen? Waarvan zou je willen dat iedereen morgen zo werkt en wat kun je doen om dat dichterbij te brengen?

Wat nog van belang is om te weten:

- **We komen alleen tot een betere trauma-aanpak als we het samen doen.**
Trauma vraagt vaak een specialistische aanpak, maar dit maakt het geen thema voor één of enkele beroepsgroepen. Het betreft maatschappelijke problematiek waar velen aan kunnen bijdragen. Het gaat over grenzen van leeftijden, wettelijke kaders, organisaties en beroepsgroepen heen. Samenwerking tussen degene(n) om wie het gaat, sociaal netwerk en verschillende professionals om hen heen is dan ook essentieel. Focus ondanks (schotten-/financierings-)drempels op mogelijkheden.
- **Bij complexe problemen kan trauma spelen, maar waarborg een brede blik en goede diagnostiek.**
Traumasignalen zijn niet alle uniek voor trauma. Het is belangrijk om trauma niet over het hoofd te zien, maar verken altijd meerdere verklaringen voor klachten en problemen. Sluit goed aan bij behoeften en neem in diagnostiek/intakes ook de omgeving mee: sociaal netwerk en professionals. Verlies actuele (on)veiligheid niet uit het oog, ook van andere betrokkenen. Bouw evaluaties in.
- **De tools reflecteren een momentopname in de ontwikkeling van een betere trauma-aanpak.**
Een betere trauma-aanpak creëren we stap voor stap, met steeds weer nieuwe wetenschappelijke inzichten en praktijkervaring. De tools bieden dan ook informatie en handvatten die later weer een update nodig hebben. De horizon ligt mogelijk decennia verder, maar je kunt morgen verschil maken.

De tools zijn (gratis) digitaal beschikbaar via: <https://vng.nl/artikelen/traumascreening-en-aanpak>

Meer informatie gewenst? Stuur uw mail naar info@geweldnergensthuis.nl t.a.v. Lieke Bruinooge